

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИ ТРУДОВЕ И УЧЕБНИ ПОСОБИЯ

на гл. ас. д-р Беанета Василева Янева

за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност: **ДОЦЕНТ**
по професионално направление
3.4 „Социални дейности”
научна специалност
“Гражданско и семейно право”,
към катедра „Социални и правни науки“ – Факултет по електроника
обявен от Технически университет – Варна,
ДВ, брой 110/21.12.2013 г.

За участие в конкурса са предложени **25 научни труда и 2 учебни пособия**, разпределени както следва:

- I. Публикации в рецензирани научни списания и годишници в България - 6 бр.;
- II. Публикации в рецензирани сборници с доклади - 10 бр.;
- III. Публикации в сборници с доклади - 6 бр.;
- IV. Учебници и учебни пособия - 2 бр.
- V. Резюмета на научни проекти – в сборници с резюмета на научни проекти в ТУ-Варна – 3 бр.

Първа група (А), общо 12 публикации са обединени като равностойни на монографичен труд на тема: „ТЪРГОВСКИТЕ ДРУЖЕСТАВА В УСЛОВИЯТА НА НАЦИОНАЛНИЯ И ЕДИННИЯ ЕВРОПЕЙСКИ ПАЗАР”:

- Публикации в рецензирани научни списания и годишници в България - 5 бр.;
- Публикации в рецензирани сборници с доклади - 6 бр.
- Публикации в сборници с доклади - 1 бр.

Втората група (Б, В, Г) включва 10 труда и 3 резюмета на научни проекти разпределени както следва:

- Публикации в рецензирани научни списания и годишници в България - 1 бр.;
- Публикации в рецензирани сборници с доклади - 4 бр.;
- Публикации в сборници с доклади - 5 бр.;
- Резюмета на научни проекти - 3 бр.

А. Публикации, равностойни на монографичен труд

I. Публикации в рецензирани научни списания и годишници в България

[A1] Василева, Б., Правна характеристика на същинското търговско представителство, Годишник на Технически университет, том 3, Варна, 2001, стр.702-707, ISSN 1311-896X

Обект на изследване в доклада е същинското търговско представителство. Целта е да бъде изяснена правната природа на търговския представител в тесен смисъл. За постигането на целта е използван сравнителния метод на изследване. Направена е съпоставка на търговското представителство с гражданското и на търговското представителство в тесен смисъл с другите видове търговски представители, регламентирани в Търговския закон.

Търговския представител в тесен смисъл, е лице, което самостоятелно и по занятие сътрудничи на друг търговец при извършване на търговската му дейност. Докладът акцентира върху способа на уреждане на отношенията между търговеца – принципал и търговския представител. Разпоредбата на търговския закон изрично изисква договорът между страните да бъде сключен писмена форма.

В доклада се прави анализ на същността и характера на договора за търговско представителство. Прави се извод, че договорът е особен договор за поръчка. Същевременно той съдържа елементи на договора за услуга.

Договора урежда не само правата и задълженията на страните, но и. предмета и района на действие на представителя. Допустимо е търговският представител да представлява различни търговци ако те не са конкуренти помежду си.

Правомощията на търговския представител се подразделят на три вида: посредничество при извършване на търговски сделки, извършване на търговски сделки от свое име, но за сметка на принципала, извършване на сделки от името и за сметка на принципала.

Специфичното в отношенията между принципала и търговския представител е, че договорът се съпътства от упълномощителна сделка. Именно тя определя и обема на представителната власт на търговския представител. Ако едностранната упълномощителна сделка предхожда договора, или пък той не е сключен впоследствие, за представителя не възниква задължение да извършва правните действия, за които е упълномощен. Това задължение за него възниква след сключването на договора. Когато упълномощителната сделка е съпътствана от договор, сме изправени пред фигурата на пряко търговско представителство. В противен случай става въпрос за косвено представителство, което не изисква представителна власт. Когато търговският представител действа без представителни правомощия, на практика той действа от свое име.

В договора е застъпена тезата, че е възможно косвеното търговско представителство да е уредено умишлено между страните. Това означава търговският представител да действа от свое име, но за сметка на принципала. За гарантиране на правата на принципала в случай на недобросъвестни действия на търговския представител търговският закон не съдържа разпореда в това направление. Следователно, прилагайки чл. 288 от ТЗ се прилага по аналогия гражданското законодателство и по-конкретно чл. 292, ал. 2 от Закона за задълженията и договорите, който урежда аналогични отношения.

В доклада се дискутира Директива 86/653/ЕИО на Съвета за съгласуването на законодателствата на държавите членки относно търговските представители, работещи на свободна практика. С регламентацията си директивата разграничава търговските представители, които работят по трудово правоотношение с принципала – търговец и тези, които са самостоятелни търговци, при което се подчертава отговорността на принципала – търговец в случаите на правоотношения между независими търговци.

Уреждането на тази правна фигура в нашето законодателство отговаря на необходимостта да се гарантира стабилността на търговския обмен, особено при условията на функциониране на единен европейски пазар, където свободата на движение на стоки, услуги и капитали дават своето отражение в правоотношенията извън границите на една държава.

[A2] Василева, Б., Правни аспекти на присъединяването на Република България към ЕС в контекста на хармонизация на националното дружествено право с дружественото право на ЕС, Годишник на Технически университет, том 4, Варна, 2004, стр. 995-1005, ISSN 1311-896X.

Обект на изследване в доклада са правните аспекти на присъединяването на Република България към Европейския съюз в контекста на хармонизация на дружественото право с правото на Общността. Дискутирани са мотивите за присъединяване, причините и целите за постигане методите, чрез които се осъществява хармонизационната програма на Общността.

Правните методи на сближаване на законодателствата на държавите членки, в т.ч. на асоциираните за присъединяване държави са правните актове на институциите на ЕС.

Обсъдени са видовете правни актове, които имат значение в областта на дружественото право, а именно това са Договорът за Европейската общност (ДЕО), регламентите, директивите.

В доклада се обсъжда необходимостта от сближаване на законодателствата на държавите членки, от гледна точка на създаването на единен вътрешен пазар, предоставящ на гражданите на ЕС фундаменталните свободи, гарантирани от ефективно и целесъобразно функциониращ вътрешен пазар. Източник на принципите заложи в Договора за Европейската общност за свободно движение на стоки, хора, услуги и капитали се съдържа и в Бялата книга за подготовка на асоциираните държави за интеграция във вътрешния пазар. Обособено е мястото на чл. 52 и чл. 53 от ДЕО относно свободата на установяване за дружествата подобно на тази за физическите лица.

Докладът акцентира на необходимостта за сближаване на законодателствата не само с цел осигуряване на свободното движение и установяване на дружествата на територията на различни държави членки, но и с цел да се осигури еднаква степен на защита на интересите на кредиторите и на третите лица в рамките на съюза.

Докладът дискутира способите за сближаване в областта на дружественото право. Подчертава се, че в областта на дружествено право малка своя част е първично европейско право. В по-голямата си част то е деривативно европейско или европейско дружествено право в резултат на трансформация. Тук се отнасят всички директиви в областта на дружественото право. Като първично европейско дружествено право може да се спомене само Регламентът европейското обединение по икономически интереси от 1985 година, както и Регламентът за европейското дружество от 2001 година.

Инструментът на директивите има както предимства така и недостатъци. По традиция се приема, че преобладават предимствата за това директивите, които са основен инструментариум за уеднаквяване на националните законодателства с това на Европейския съюз. За развитието на правната уредба обаче има значение и националните законодателства с техните специфики и особености.

Началото на уеднаквяването на дружественото право е повлияно основно от германското национално право. По-късно уеднаквяването се влияе от идеите на английската правна система, което се открива в множество разпоредби.

В доклада са посочени основните етапи за сближаване на дружественото и търговското право, като е направена кратка характеристика на приетите до момента директиви и регламенти в областта на дружественото право.

В доклада се споделя идеята за създаване на единно дружествено право, което да преодолее двупластовия модел на регулиране, на ниво национално законодателство и отделно – на ниво европейско.

В заключение докладът споделя идеята, че изграждането на вътрешния пазар и даването на възможност за реализация на по-добри икономически и социални условия налагат премахването на пречките в търговията, до приспособяване на производствените структури за мащабите на Общността, които а са предназначени за задоволяване на нуждите на равнището на Общността.

[A3] Василева, Б., Правна характеристика на Европейското обединение по икономически интереси, Годишник на Технически университет, том 4, Варна, 2004, стр.995-1005, ISSN 1311-896X.

В доклада се дава най-обща характеристика на Европейското обединение по икономически интереси, регламентирано с приетия от Комисията на Европейската общност Регламент на 25 юли 1985 г. и влязъл в сила на 1 юли 1989 г. В доклада се прави и съпоставка относно спецификата на отговорността съпоставима по отношение на Европейското акционерно дружество.

В доклада се изясняват видовете правни актове на европейските институции, сред които са и регламентите, характерното за които е, че те имат общо приложение, обвързват като цяло всички държави членки и имат директно приложение в тях. Изяснява се съдържанието на понятието „непосредствена или директна приложимост“, което означава, че правните последици настъпват без да е необходимо действия по приемането на каквито и да било актове от държавите членки или техните органи. Споделя се разпространеното в правната доктрина схващане, че регламентите се приравняват на законите на националните законодателства.

Характерното за приетият Регламент (ЕИО) № 2137/85 на Съвета от 25 юли 1985 година относно Европейското обединение по икономически интереси (ЕОИИ) е, че с него за първи път в историята на Общността се създава наднационална, уникална европейска дружествена форма подобна на Европейското акционерно дружество, даваща възможност за сътрудничество между предприятия в различни държави-членки. В доклада се изтъква разликата между Европейското обединение по икономически интереси и Европейското акционерно дружество, чийто регламент е приет през 2001 и влиза в сила на 8 октомври 2004 г.

В доклада се дискутират основните предимства на ЕОИИ. Изтъква основната цел за създаване на обединението, която е създаване не на инструмент за обединение на предприятията, а способ за презгранично сътрудничество в отделни области.

Обединението се различава от който и да е друг търговскоправен субект като единствено улеснява развитието на икономическата дейност на членовете му, за да могат те да подобрят собствените си постижения. Целите на регламента за Европейско обединение по икономически интереси е да даде широк достъп на физически лица, дружества и други правни единици за икономическо обединяване за постигане на по-добри стопански резултати на територията на Европейския съюз, за осъществяване на търговска дейност.

Направена е характеристика последователния фактически състав за учредяването на обединението, чието начало е сключването на договор. Обсъжда се съдържанието на договора, способите за възникване и прекратяване на членство. Учредяването на Европейското обединение по икономически интереси се извършва по условията и реда посочени в самия Регламент. Разгледани са управлението и представителството на обединението, членствените отношения в обединението и правоотношенията с трети лица. Обсъдена е правосубектността на обединението, което от момента на учредяването има способността от свое име да бъде носител на всякакви права и задължения, да сключва договори или да извършва други правни действия, както и да бъде ищец или ответник в съдебни производства. Обсъдени са отговорностите на членовете относно задълженията на обединението.

Всяко учредяване на Обединение или разкриване на негово поделение трябва да бъде обнародвано в официалния вестник на Европейския съюз.

При разкриване на поделение на обединението, което се намира в държава-членка, различна от държавата по седалището на обединението, същото следва да се регистрира в тази държава. За целите на регистрацията обединението представя в съответния регистър на тази държава-членка преписи от документите, които се представят в регистъра на държавата-членка по седалището, при нужда придружени с превод според практиката на регистъра, в който се вписва поделението. Приложимото спрямо обединението право е правото на държавата по място на седалището на обединението. При възникване на условия на неплатежоспособност, въпреки и членовете му да са неограничено и солидарно отговорни за дълговете му, за тях не се открива процедура по несъстоятелност.

[A4] Василева, Б., Европейското частно дружество, конкурент или съюзник на националните дружественоправни форми, Годишник на Технически университет, том III, Варна, 2013, ISSN 1311-896X.

Предмет на изследване на статията (доклада) е състоянието на законодателната уредба, на Европейското дружествено право и в частност очаквания да бъде приет бъдещ регламент за Европейското частно дружество. Като наднационална дружествено правна форма, Европейското частно дружество е насочено главно към малкия и среден бизнес, към предприемачите формиращи малки и средни предприятия. С тази нова дружествено правна форма в европейското и национални законодателства ще се осъществи балансирана равнопоставеност между дружествата на едрия капитал и дружествата на малкия и среден бизнес, за които още от 2001 г. бе приет Регламент (ЕО) № 2157/2001 на Съвета от 8 октомври 2001 година относно Устава на Европейското акционерно дружество. Освен че има за цел премахване на бариери от административен и нормативен характер пред дружествата, което е и основната цел на изграждането на Единен европейски пазар, с тази нова наднационална дружествено правна форма се цели да се улесни мобилността на търговските дружества от типа малки и средни предприятия, преместването им от една държава членка в друга без преди това да се налага прекратяването и учредяването им в държавата – приемник според националното ѝ законодателство. В доклада се прави сравнителен анализ както с регламента за Европейско акционерно дружество, така и с националните дружествено правни форми. Ясно е също, че националните законодателства ревниво отстояват правилата на националната уредба и все още липсва единна политика за даване на зелена улица на тези нови формирования. Анализирани са предимствата, както и все още съществуващите пречки пред дружествено правната уредба на национално равнище, които са свързани с уредбата за защита на акционери и кредитори.

Целта на доклада е да обоснове необходимостта от приемането на тази нова наднационална дружествена форма, да анализира състоянието на нашето законодателство и необходимостта от приемане на промени в търговския закон.

За постигането на целта, поставена в статията са приложени няколко метода. Приложение намира правно-историческият анализ. Чрез него се проследява развитието на идеята за приемане на правен акт, който да регламентира създаването на Европейското частно дружество. Приложение намира нормативният метод. Анализирани са нормите от европейските правни източници в областта на изследваната проблематика. Направени са обобщения за степента на готовност на националните законодателства. Анализирани са нормите от европейските правни източници със сходна проблематика. Направени са обобщения за степента на транспонирането им в националното ни право до момента. Нормативният метод е приложен при анализа на състоянието на националната ни правна уредба, като нормите от националните правни източници са съпоставени с тези от европейските правни актове. Приложен е също сравнително правният анализ, прилагането на който по принцип има успех, когато се цели постигането на практико-приложни резултати, а дружественото право е призвано да изпълнява именно подобни функции в повечето правни системи. В областта на българското дружествено право са известни проблемите, които съществуват относно правилата за защита на третите лица при положение, че създадено Европейско частно дружество на територията на Република България ще застраши интересите на съдружници и кредитори при положение, че дружеството премести седалището на територията на друга държава членка. А именно осигуряването на корпоративната мобилност е една от основните цели за приемането на такъв регламент.

Дългогодишната хармонизационна програма на ЕС не доведе до особен успех и правната уредба на разнообразието от дружествено правни форми в различните държави членки. Продължават да съществуват големи празнини както в нашето право, така и в правото на други държави. Необходими са законодателни мерки за синхронизация и координация при създаването на нови правни образувания. Ако появата на подобни наднационални дружествено правни форми биха улеснили де факто преместването на едно дружество, то не може да се отрече съществуването на пречки породени от страхове за несигурност. Това налага промяна в законодателната уредба *de lege ferenda* и по-конкретно направени са конкретни предложения за допълнение и промяна в Търговския закон, което се налага и поради неизбежното подвижно състълкновение на закони, породено от смяната на приложимото право. Това поставя на изпитание националните законодателства от гледна точка на защита на интересите на кредитори, акционери, съдружници, работници и служители. Налага се да бъде изяснен и уеднаквен и понятийния апарат, за което също се прави предложение с настоящия доклад.

[A5] Василева, Б., Развитие на правната уредба за корпоративна мобилност в Европейския съюз (делото Vale Contrsuction), Годишник на Технически университет, том III, 2013, ISSN 1311-896X.

Актуалността на разглеждания проблем е свързана със значението на тълкувателните решения на Съда на Европейския съюз и тяхното влияние върху развитието на правните способности за установяване на правен режим, който да реализира целите на Единния европейски пазар за свободно установяване на дружествата е ЕС. С постановяване на небезизвестните съдебни решения на СЕС, бе обявено, че националните законодателства на държавите членки, които са привърженици на теорията за действителното седалище на дружествата, са препятстващи и в нарушение на европейското законодателство. Най-новите тълкувателни решения, в разглеждания случай по делото Vale Construction (Case C-378/10 VALE Építési kft.), потвърждават заключенията на решенията в тази област, с което се правят изводи доколко е развита и усъвършенствана уредбата и доколко тези решения се спазват последователно от националния правен ред на всяка една държава членка;

За постигането на целта на доклада са приложени няколко метода на изследване. Приложение намира правно-историческият анализ, нормативният метод и сравнително правният анализ. Направени са изводи за състоянието на правната уредба в нашето законодателство и се установява доколко уредбата в нашия закон е в противоречие с изводите и заключенията на решенията на Съда на европейския съюз.

С решението по делото *Vale Costruzioni* Съдът на ЕС демонстрира последователност по отношение на прилагане на нормите от ДФЕС, както във връзка със свободата на първично или вторично установяване за дружества, така и съобразно тълкуването на чл. 49 и чл. 54 от ДФЕС. Тълкуването на посочените норми от Договора следва да бъде в смисъл, че те се прилагат и по отношение на всякакъв вид икономическа активност, която съпътства активността на търговските дружества. В тази активност попадат и преобразуванията. Заключенията на Съда са недвусмислени, че ако национална правна уредба предвижда единствено възможността за преобразуване на дружество, чието седалище вече се намира в съответната държава членка, тази правна уредба установява различно третиране на дружествата в зависимост от това дали преобразуването се извършва на национално равнище или е презгранично. Подобно третиране може да възпре дружествата със седалища в други държави членки да упражняват установената в Договора свобода на установяване и следователно съставлява ограничение по смисъла на членове 49 ДФЕС и 54 ДФЕС. Съдът подчертава, че презграничните вливания и сливания поставят специфични проблеми, което важи и за презграничните преобразувания. Всъщност, както презграничните вливания и сливания, така и презграничните преобразувания в тесен смисъл предполагат последователно прилагане на две национални юрисдикции. Категорично се налага и изводът, че различното третиране в зависимост от това дали преобразуването е на национално равнище или е презгранично не може да се обоснове с липсата на норми на вторичното право на ЕС. Всъщност следва да се напомни, че макар в действителност подобни норми да са полезни за улесняване на презграничните преобразувания, наличието им не може да бъде въздигнато в предварително условие за прилагане на предвидената в членове 49 ДФЕС и 54 ДФЕС свобода на установяване. По този начин решението на СЕС по делото VALE Építési kft. на практика допълни поредицата от съдебни решения, с които презграничното установяване на дружества и фирми на територията на ЕЕП може да се изразява не само в разкриване на клон или дъщерно образувание, но също, че тълкуването на съдържанието на нормите от ДФЕС, чл.49 и чл. 54 са в смисъл, който да улеснява и дава предимство на всякаква презгранична стопанска дейност за стопанските субекти, така че да се съдейства за оптималното функциониране на Единния европейски пазар.

В заключение са направени са изводи, с които се препоръчва изменение и допълнение *de lege ferenda* на правната уредба главно в Търговския закон.

II. Публикации в рецензирани сборници с доклади

[A6] Vasileva, B., The European Company, Proc. of 1st International Congress of Mechanical and Electrical Engineering and Technology – MEET/MARIND'2002, October, 2002 TU-Varna, v. V, pp. 367- 372, ISBN 954-20-0215-7.

Обект на изследване на доклада е Европейското акционерно дружество, въведено в правото на държавите членки с регламент 2157/2001/ЕО от 8.10.2001 и влязло в сила на 8.10.2004 г.

Отразявайки предстоящото присъединяване на България към ЕС, в доклада се дискутира необходимостта от хармонизация на законодателството ни с това на държавите членки на Европейската общност. В доклада е споделена тезата, че именно процесът на хармонизация на законодателството ни има значително място за поставяне на началото на демократичните промени у нас.

Докладът обосновава необходимостта от сближаване на българското законодателство в областта на търговското право и по-конкретно на дружественото право, не само поради предстоящото присъединяване на страната ни към Общността, но и поради важността за свободното осъществяване на бизнес от стопанските субекти на територията на която и да е държава членка. Даването на такава възможност за дружествата и фирмите стои в основата на изграждането на Единния европейски пазар. Чрез премахване на пречки от административно и законово естество се цели да се даде възможност на стопанските субекти да извършват дейността си не само в рамките на националния пазар, в който са учредени. С приемането на регламента се цели създаването на наднационален вид дружество, което да преодолее тези различия.

В доклада се дискутира една от основните пречки за приемането на предложението за Регламента. Това е бил проблемът за помиряване на различната регламентация в националните законодателства на държавите членки относно участието на работниците и служителите в управлението на Европейското акционерно дружество. Основен застъпник на идеята за правото на участието им е била Германия, която се е страхувала от заобикаляне на закона ако се приеме че ЕАД не изисква такива гаранции, при което дружества с цел да не осигурят такова участие биха се стремили да учредяват ЕАД вместо другите национални дружествено-правни форми в Германия. Постигнатото съгласие е приемане на Директива 2001/86/ЕО, уреждаща правилата за участие на работниците и служителите в управлението на ЕАД. Регламентът за устав на ЕД е приет на 8.10.2001 и влиза в сила на 8.10. 2004 г., към която дата всички държави членки е следвало да транспонират директивата.

Европейското акционерно дружество е вид търговско дружество, чийто капитал е разделен на акции, а целият капитал е в размер на 120 000 Евро. Анализирани са различните способности за учредяване, при което нормите на регламента имат директно приложение във всяка една държава членка, правило произтичащо от чл. 249 от Договора за европейските общности (ДЕО).

Дискутирана е една от основните пречки за приемането на предложението за Регламента, а именно помиряването на различната регламентация в националните законодателства на държавите членки относно участието на работниците и служителите в управлението на Европейското акционерно дружество. Помиряването на разногласията се изразява в по-късното приемане на директива, уреждаща правилата за участие на работниците и служителите в управлението на ЕАД. Регламентът за устав на ЕАД е приет на 8.10.2001 и влиза в сила на 8.10. 2004 г., към която дата всички държави членки е трябвало да са транспонирали директивата за участието на работниците и служителите в управлението на ЕД.

Докладът споделя тезата, че свободното движение на стоки, хора, услуги и капитали, както и свободата на установяване на дружествата на територията на ЕС, е цел трудна за постигане, поради това че не е уредена възможността седалището и главно управление на ЕАД да се намират в различни държави-членки. Това противоречи на чл. 48 от ДЕО (настоящ чл. 54 ДФЕС). В резултат на това практическото приложение на Регламента е ограничено, подчертана е привързаността му към т.нар. теория за «реалното седалище», а тълкувателните решения на СЕС постановяват недвусмислено теорията за реалното седалище за дискриминационна и незаконосъобразна по отношение на свободата на установяване за дружествата в духа на идеята заложена в Договора.

Докладът има за обект на изследване същността и значението на корпоративното управление в контекста на реализацията на свободното движение на хора, стоки, услуги и капитали в рамките на Единния европейски пазар. Изяснява се понятието корпоративно управление, като система на управление и контрол и на съвкупност от взаимоотношения между ръководството на дружеството, неговия управителен орган, акционерите и останалите заинтересовани страни, като инвеститори, кредитори, съ-контрагенти и др.

Структурата на корпоративното управление определя разпределението на отговорностите, като крайната цел е осигуряване на защита на интересите на акционерите на дружеството. Съвременното схващане за добро корпоративно управление включва също и социалната отговорност на дружествата.

В доклада се обсъжда необходимостта от хармонизация на правилата за добро корпоративно управление поради участието на дружествата в стопанския живот не само на националния пазар, в който са учредени, но и поради необходимостта от изграждане на сигурен и оптимално функциониращ вътрешен пазар. Споделя се схващането, че осигуряването на добро корпоративно управление е от съществено значение за инвеститорите, за окуражаване на свободната конкуренция и изграждането на единен капиталов пазар в духа на свободното движение на капитали.

Националните законодателства на държавите членки се характеризират не само с разнообразие в дружествено-правната уредба, но и с различни системи на корпоративно управление. Това е следствие на различната култура на самите държави, а с това и с различното виждане на ролята на съвременните корпорации и за начина на финансирането им. Този факт се потвърждава от съществуването на повече от четиридесет корпоративни кодекса на територията на ЕС, чиито различни принципи са допълнителен източник на несигурност и недоверие сред инвеститорите. Споделя се необходимостта от единен европейски корпоративен кодекс, с допълнително разкриване на информация за практиките на корпоративно управление. Еднообразието на правилата на корпоративно управление са възможност акционерите да могат да упражняват правата си, да им бъде осигурена защита срещу недобри корпоративни практики. Разкриването на информация е в интерес и на инвеститорите, с цел вземане на оптимални решения. Подчертана е разликата между „прозрачност” и „разкриване на информация”.

В доклада се обсъжда различието в структурата на членствените правоотношения в дружествата от континентална Европа в сравнение с дружествата от Обединеното кралство и САЩ. Това различие има отношение върху разликата в контрола в общото събрание при вземането на решения. Различия съществуват и в разбирането от страна на акционерите по отношение на интереса на самото дружество, това на обществото и на самите акционери.

Необходимо е да се предвиди електронен достъп до информация, преди провеждането на заседанията на общото събрание на дружествата. Препоръчва се публичните дружества да осигурят такъв достъп на информация за акционерите си, особено когато акциите на дадено дружество се предлагат на регулираните пазари на друга държава членка, препоръчително е да се предвидят мерки за разширяване на правата на акционерите, следва да бъде разрешен проблемът с презграничното упражняване на глас.

Докладът изброява някои от мерките, които допринасят за увеличаването на отговорността на управителните органи на дружествата.

В заключение се изразява становище, че относно българските дружества е необходимо създаването на национален корпоративен кодекс, който да създаде подходящи условия за увеличаването на конкурентоспособността на българските дружества, привличане на инвеститори и предлагане на подходяща среда за бизнес, ведно със защитата на правата на акционерите.

[A8] Vasileva, B., Legal Aspects of Building an Integrated European Single Market and Integrated Capital Market, Proc. of 2nd International Congress of Mechanical and Electrical Engineering and Maritime Industry - MEEMI'07-09 October, 2005 TU-Varna, v. IV, pp.198-204, ISBN 954-20-0321-8.

Създаването на интегриран капиталов пазар в Европа винаги е зависело от създаването на гъвкава и динамична правна среда, с хармонизация на уредбата в областта на дружественото право и корпоративно управление, със създаване на уредба, позволяваща презграничното вливане и сливане на търговски дружества, което да доведе до създаването на единен европейски пазар за финансови услуги и пазар на финансови инструменти и продукти. Европейският интеграционен процес и създаването на условия за дружества от други държави членки да оперират на територията на която и да е друга държава членка чрез техни клонове или представителства, включително и на територията на Република България, както и българските дружества, които да могат да оперират на територията на другите държави членки, се наложи необходимостта за коопериране и сътрудничество с други институции за контрол над уредбата за създаването на единен интегриран капиталов пазар в Европа.

Крайният срок за изпълнението на т.нар. Финансов план за действие е 2005 г. и неговата важност е свързана с премахването на бариерите за осъществяване и предоставяне на финансови услуги. Гъвкав, ефективен и единен финансов пазар в Европа е от голямо значение за икономиката, която от своя страна създава социални предимства. След премахване на съществуващите законови и административни бариери вътрешният пазар се очаква да се консолидира, въпреки съществуването на 25 юрисдикции.

Съществен елемент в създаването на единен вътрешен пазар е сближаване на нормите, отнасящи се до дружественото право и корпоративно управление на дружествата. В тази връзка съществено значение има директива 2004/25/ЕС за изпълнение на планът за действие в областта на финансовите услуги.

Директивата за презграничните вливания и сливания също следва да се разглежда в контекста на Плана за действие в областта на финансовите услуги. С нея се попълва празнина, която би спомогнала за консолидацията на вътрешния пазар.

Докладът прави кратка характеристика на директивите в областта на дружественото право, които са от значение за сближаването на законодателствата и гарантира реализация на целите заложи в Договора.

Процесът на консолидация на финансовите пазари рефлектира в създаването на органи за контрол, а именно Комисията по финансов надзор, обсъдени са целите за създаването ѝ и ролята ѝ като независим регулатор за създаване на прозрачен и отворен пазар, където всеки един от участниците могат свободно да се конкурират при балансиран, обективен и независим контрол.

Докладът обсъжда основните цели на директива 2004/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. относно предложенията за поглъщане. Дискутират се мерките за създаване на правни механизми за защита на интересите на притежателите на ценни книжа на дружества, чиято дейност се регулира от законодателството на държава-членка, когато такива дружества са обект на предложения за поглъщане или промяна в контрола и поне част от техните ценни книжа са допуснати до търговия на регулиран пазар в държава-членка.

Държавите-членки следва да предприемат необходимите стъпки за защита на притежателите на ценни книжа, по-специално онези, които имат малцинствено участие, когато е придобит контрол върху техните дружества. Държавите-членки следва да гарантират такава защита, като задължат лицето, което е придобило контрола върху дружеството, да отправи предложение към всички притежатели на ценни книжа на това дружество за всичките им дялове на справедлива цена.

Дискутирана е ролята на административния централен орган в случая Комисията за финансов надзор, който да гарантира законосъобразността на процедурите по поглъщане.

[A9] Василева, Б., Конкурентоспособност и корпоративна сигурност на търговските дружества в Европейския съюз, Сб. доклади от Международна научна конференция на тема „Глобализъм, регионализъм и сигурност”, организирана от УНСС от 19-21.09.2013 г. приета за печат.

В доклада се споделя схващането за многопластовост и разнородност на понятието корпоративна сигурност. Съществуват няколко аспекта, формиращи съдържанието на това понятие. На първо място това е сигурността в управлението на търговските дружества с цел гарантиране на сигурност за инвестициите в интерес на самите акционери или съдружници, сигурността в членствените правоотношения, както и на сигурност в отношенията между самите дружества с третите лица. Докладът акцентира върху проблемите на сигурността от гледна точка на съществуването и създаването на подходяща правна рамка, която да гарантира защита на интересите на участниците в стопанския обмен не само на територията на държава, в която са учредени, но най-вече в рамките на вътрешния пазар. Постоянно изменящата се икономическа обстановка наложи да бъде преразгледан планът за действие от 2003 г. за модернизиране на дружественото право и подобряване на корпоративното управление в Европейския съюз. Европейското дружествено право винаги е бил и ще бъде крайъгълен камък за развитието и функционирането на вътрешния пазар. Именно европейската правна рамка е в основата за улесняване на свободата на установяване на дружествата и подобряване на прозрачността, правната сигурност и контрола над техните операции. Докладът споделя тезата, че мотиви за това са налагащите се нови обществени отношения на презгранично движение на стоки, лица, услуги и капитали. Глобализацията, новите тенденции в осъществяване на бизнес, липсата на граници, навлизането на нови форми на търговия дават сериозни основания да се търсят мерки за закрила както и мерки, които да гарантират високи икономически постъпления за създателите на интелектуален продукт. Докладът споделя идеята, че нематериалните активи, дават възможност на предприятията да постигат силни пазарни позиции, конкурентни предимства, висока печалба и възвръщаемост на инвестициите, допълнителни приходи от лицензи, позитивен имидж за предприятието, силни търговски позиции при сключването на търговски сделки и пр. Обект на изследване в доклада е защитата на интелектуалната собственост като част от защитените от европейското право свободи на свободното движение на стоки услуги хора и капитали. Докладът обосновава необходимостта от създаването на правна рамка за защита на обектите на интелектуална собственост в рамките на вътрешния пазар. В доклада се изтъкват двата вида защита чрез националния патент и посредством Европейския патент. В тази връзка докладът разглежда двата регламента на Европейската комисия и на парламента от 2012 г., Регламент 2157/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2012 г. за единна патентна закрила и Регламент 1260/2012 по отношение на приложимите правила за превод. Дискутират предимствата и недостатъците на Европейския патент и на Единния европейски патент. Направена е съпоставка между националния патент, Европейския патент и Единния европейски патент. Заявка за защита чрез европейски патент с единно действие могат да заявяват не само търговски дружества с националност някоя от държавите-членки, но и дружества от трети страни, включително и граждани на трети страни. Достатъчно условие е основното място на дейност на дружествата да се намира на територията на участващите държави, а за физическите лица съответната държава-членка следва да е мястото на неговото пребиваване.

Докладът анализира спецификата при определяне на националността на дружествата според националното ни право, при което могат да бъдат накърнени правата и интересите, както и корпоративната сигурност на акционери, съдружници, както и на обществения интерес по отношение на сигурността в стопанския обмен в лицето на незащитени нематериални активи, поради несъответствие на нашето законодателство с изискванията за определяне на *lex societatis* на търговското дружество. Направена е препоръка да се проследи международно-правната регламентация за третирането на проблема за определяне на националността на дадено юридическо лице или дружество.

[A10] Василева, Б., Търговски сделки с интелектуална собственост, Сб. доклади от Научна конференция на Русенски университет „Ангел Кънчев” и съюза на учените от 25-26.10.2013г., приета за печат.

Интелектуалната собственост е съвременен и динамично развиващ се отрасъл на правото. Като икономическо понятие интелектуалната собственост е нематериален актив, който носи печалба за свите притежатели. Интелектуалната собственост е разделена на две основни категории – индустриална собственост и авторско право. Притежаването на интелектуална собственост предоставя за притежателя ѝ редица икономически предимства, а сделките с обекти на интелектуална собственост са едни от видовете сделки, които придават качеството търговец на лицата, които системно сключват такива сделки.

Обект на изследване в доклада са търговските сделки с интелектуална собственост. Търговските сделки с обекти на интелектуална собственост притежават всички характеристики на родовото понятие „сделка”. Сделките с интелектуална собственост, както и всеки друг вид сделка представляват правомерен юридически факт, който има за съществена част волеизявлението на едно или повече лица, насочен към пораждаването на гражданско-правни последици, съдържанието на които се определя от самото волеизявление. Сделките с интелектуална собственост са правното средство продуктите на човешкия интелект да бъде използвани.

Докладът дискутира характера на сделките с интелектуална собственост в контекста на самата специфика на съдържанието на правото на собственост върху нематериални блага. Правото върху интелектуална собственост е изключително, абсолютно и включва правото на титуляра на интелектуалния продукт да използва продукта и да забрани на трети лица да го използват без негово съгласие.

Класическото правно средство за предаване на технологии, за придобиване на предоставяне на права върху обекти на индустриална собственост, научно-технически резултати, ноу – хау, шоу хау, е лицензионният договор. Той е и единствената търговска сделка, която е регламентирана от българското право, която се съдържа в Търговския закон.

Лицензионният договор се явява единствената сделка, търговска по своя характер, с която се прехвърля правото да се мултиплицира и да се използва продукт на човешкия интелект. Прехвърлянето обаче на правото на собственост върху продуктите на човешкия интелект могат да бъдат реализирани и чрез гражданско-правни сделки.

Докладът дискутира основните характеристики на договора за лицензия, правата и задълженията на страните по него, териториалният обхват и време на действие на договора, тогава когато в самия договор не е установен срок за прекратяването му. Установяват се източниците на правна регламентация. Дискутирани са нормите в ТЗ, където се съдържат изискванията за неговото минимално съдържание.

Докладът изяснява видовете лицензии, които могат да се предоставят с договора. Изключителната лицензия може да бъде единствено изрично уговорена в договора.

С цел изясняване на съдържанието и на правната същност на търговските сделки с интелектуална собственост се прави съпоставка с други видове сделки, както и с други видове институти на правото. Направена е съпоставка между правото на собственост върху вещи, установена е прилика между лицензионния договор и договорът за търговското представителство, както и по отношение на пазенето на търговска тайна..

В доклада е изтъкнато наличието в практиката на договори, които не са обхванати от нашето законодателство. Системното извършване на такъв вид сделки именно от търговци, налага изводът, че тези сделки са търговски. Такъв вид договор, с широко разпространение е договорът за франчайз. Направена е правна характеристика на договора за франчайз и се стига до извода, че систематичното му място е в Търговския закон. Договорът за франчайз принадлежи към категорията на т.нар. ненаименовани договори. Чрез лицензионния договор обектите на интелектуалната собственост могат да достигнат до потребителите. Неоправдано е обаче, че при наличие на значителен дял сключени договори за франчайз, същият все още да не е намерил законова регламентация в българското право. Свободата на договаряне, като един от принципите на гражданското право, не е достатъчен за уреждане на множеството и разнородни по своя характер правоотношения по договор за франчайз. Препоръчително е да се предвиди допълнение в правната ни уредба, като мястото на този вид договор е естествено в Търговския закон. Наред с него следва да се предвиди специална уредба и на други, намерили практическо приложение договори за мърчандайз и аутсорсинг.

[A11] Василева, Б., Търговските дружества като субекти на право върху интелектуална собственост, Сб. доклади от Научна конференция на Русенски университет „Ангел Кънчев” и съюза на учените от 25-26.10.2013 г., приета за печат.

В доклада се изяснява въпросът за правосубектността на търговските дружества като носители на субективното право на собственост върху произведения на човешкия интелект.

Дискутира се въпросът дали според българското право съществуват правни способи търговските дружества да придобиват субективни права на собственост върху обекти на интелектуална собственост – в частност на индустриална собственост, чрез първичен (оригинерен) способ на придобиване.

Изяснява се правната природа на търговските дружества, която предпоставя естествената невъзможност те да бъдат създатели на продукти, които са еманация на човешкия интелект.

Въпреки явната специфика за създаване на продукти на интелектуалната собственост в правната теория съществува схващане, че търговските дружества могат да станат носители на право на собственост върху обекти на интелектуалната собственост по оригинален способ на придобиване.

Направена е аналогия със способите на оригинално придобиване на вещни права. Подчертава се, че търговските дружества като основни работодатели могат да придобият права върху създадени от техните работници или служители – изобретатели продукти на човешкия интелект само при условията на създаване на служено изобретение.

Легалното определение на понятието служено изобретение се съдържа в чл. 15 от Закона за патентите и регистрацията на полезни модели. В доклада е споделена тезата, че настоящата регламентация в закона не дава изричен отговор на кого принадлежат правата върху служебното изобретение. От анализа на правните норми се прави извода, че за придобиването на правото върху изобретението е необходимо последователното осъществяване на сложен фактически състав, който включва извършването на определени действия от страна на работника или служителя и на работодателя. Пропусъкът на който и да е от страните да реализира определените от закона действия има неблагоприятни за страните правни последици. За работодателя тези неблагоприятни последици са изгубването на правото върху служебното изобретение.

Споделена е тезата за непрецизност в настоящата регламентация, както и че уредбата в закона е в ущърб с интересите на работодателя. Направен е анализ на способа на придобиване, от страна на търговското дружество в качеството му на работодател, на правата върху патентоспособно изобретение. В резултат на бездействието на търговското дружество, правото да подаде заявка за патент преминава върху изобретателя. Ако обаче търговското дружество в качеството си на работодател извърши предписаните от закона последователни правни и фактически действия, търговското дружество ще придобие правото на заявяване на изобретението пред Патентното ведомство. Това право е ограничено във времето в продължение на 3 месеца след получаването на уведомлението от изобретателя. При бездействие на работодателя, правото на заявяване преминава върху изобретателя. Придобивното основание е вторично, а волеизявлението на работодателя е изразено чрез изпълнението на последователни във времето правни действия, които му дават право да придобие правото върху изобретението, което е създадено в трудово правоотношение.

Направен е изводът, че за да бъдат носители на право на собственост върху обекти на интелектуална собственост за търговските дружества е приложим единствено способът на вторично (производно) придобиване. Разгледаното дотук основание е сделка, волята за която се изразява чрез активните действия на работодателя.

Направена е препоръка *de lege ferenda* за промяна на настоящата уредба, като се въздигне мълчанието и бездействието на работодателя в придобивно основание. Търговските дружества като главни участници в стопанския обмен и основни играчи на пазара на иновации, внедряване на техническите постижения и стимулиране на изобретателската дейност в предприятията си, следва да бъдат улеснени в способите за придобиване на правото на собственост върху интелектуална собственост.

III. Публикации в сборници с доклади

[A12] Василева, Б., Презгранично предоставяне на услуги, Сб. доклади от Годишната университетска научна конференция на НВУ "Васил Левски", том 5, с. 157-163, Велико Търново 2011, ISBN 978-954-753-089-8.

Обект на изследване в доклада е свободното движение на услуги, което представлява една от основните свободи на вътрешния пазар, който включва пространство без граници, която свобода е заложена и гарантирана в чл. 56-62 от Договора за функциониране на Европейския съюз (ДФЕС). В доклада е споделена идеята, че практическата реализация на свободното предоставяне на услуги, е тясно свързана с правото на свободно установяване в рамките на ЕС. Докладът подчертава, че независимо от гарантираните в Договора свободи, преодоляването на пречките по еднаквото приложение на тези принципи следва да се реализира посредством другите способности за сближаване на законодателствата на държавите членки, като стъпка в тази посока е приетата през 2006 г. директива 2006/123/ЕО, която доразвива тези две основни свободи и дава тласък в концепцията за свободата на установяване и свободата на предоставяне на услуги, а с това и подобряване на условията за оптималното функциониране на Вътрешния пазар на ЕС.

Докладът обсъжда основните цели за създаването на директивата, които са свързани с премахването на административните и правни пречки пред дейностите по предоставяне на услуги. Тази цел е неразривно свързана с гарантирането на правна рамка, която да обезпечи по-широко сътрудничество и коопериране между държавите членки за осигуряване на нови възможности за бизнес в рамките на Единния пазар на ЕС.

Друга цел на директивата е да преодолее липсата на еднакво приложение на принципа за свободно предоставяне на услуги, който проблем е свързан с липсата на стандартизация на услугите в рамките на вътрешния пазар.

Докладът конкретизира обхвата на приложение на директивата, в който влизат широк кръг от икономически дейности в сектора на услугите, които не са изрично изключени от него. Директивата определя съдържанието на редица понятия с цел изясняване на нейния обхват. Дава определение на понятията „услуга“, „доставчик на услуга“, „получател“ и др.

Съобразно задължението за транспониране на директивата в нашето право бе приет Закона за дейностите по предоставяне на услуги (ЗДПУ), обн. ДВ бр. 15 от 23 февруари 2010 г. С него се въведоха принципите и правилата от директивата. Законът транспонира напълно не само правилата, но и понятията с цел максимално точно съблюдаване на правилата от директивата, за постигане на поставените в нея цели. Докладът се спира на някои съществени моменти от регламентацията на ЗДПУ, където се въвеждат понятията „услуга“, както и обхватът на приложение на нормите на закона, който обхват прилага принцип на определяне по метода на изключването.

Докладът акцентира на основната цел за въвеждане на нормите на директивата в законодателството ни. Целта е да се даде възможност на доставчици от различни държави членки, свободата да предоставят услуги в рамките на целия Единен европейски пазар.

Приносен характер на доклада е анализът на основни понятие от директивата, ДФЕС, ЗДПУ и тяхното съответствие на тълкувателните решения на Съда на европейската общност във връзка със свободата на установяване на територията на ЕС.

Дава се характеристика на смисъла на понятието „установен“. Разглежда се съдържанието, което се влага в правните норми на първичното европейско законодателство и се критикува непоследователността при транспониране и несъблюдаването на постановените в тази връзка тълкувателни решения на Съда на ЕС, които са задължителни за държавите членки. Докладът подчертава пропуските в закона, който не успява да определи и обхвата на приложение на нормите му в духа на изискванията на директивата и на европейското законодателство и практика. Съществуват пропуски и при определянето на изискванията за правна индивидуализация на „получателите на услуги“. В доклада се прави препоръка за изменение на закона именно в посока на съблюдаване на нормите от директивата в духа на определените с нея цели и задачи за постигане.

Б. Публикации извън групата равностойни на монографичен труд

I. Публикации в рецензирани научни списания и годишници в България

[Б1] Василева, Б., Въпроси по имплементацията на Директива 2005/56/ЕО в Търговския закон, списание „Правна мисъл” бр. 3 от 2011 г. с. 30. ISSN 1310-7348.

Съществуващото разнообразие от правноорганизационни форми на дружества на територията на стария континент е била съществена пречка за развитието на Единния европейски пазар. В своя уникален труд „Corporate Fusion”, професор *Conard* свързва пречките пред търговските дружества за осъществяване на международни преструктурирания със състоянието на националната правна уредба на дружественото право в Европа по това време. Както Съдът на европейските общности потвърждава в заключението по небезизвестното дело „Sevic”, (Съдебно дело C-411/03, на Европейския съд от декември 2005 г.), че съществуващото разнообразие от правно-организационни форми на дружествата на територията на Стария континент, както и различията в националните законодателства не следва да бъдат пречка за по-нататъшното приспособяване на дружествата към потребностите на Единния европейски пазар. Такова приспособяване е също така възможността те да разполагат с правната възможност за предприемане на каквато и да е дружествена активност, която според едно от заключенията на Съда на европейските общности по делото *Daily Mail* (Съдебно дело C-81/87, на Европейския съд) е и правото дружествата да реорганизируют бизнеса си, според стопански, икономически и правни нужди. Тези нужди също така включват и възможността за участие в презгранично вливане или сливане. Според Генералният адвокат по делото *Sevic, Antonio Tizzano*, правото на установяване обхваща всички мерки, които позволяват, или просто улесняват достъпа до друга държава членка и/или достъпа до стопанска активност в друга държава членка, като позволява на засегнатите лица да участват в стопанския живот на съответната страна ефективно при същите условия, както за местните лица.

Новата уредба за презграничните вливания и сливания в Търговския закон въведе в правото на Република България на нормите на Директива 2005/56 на Европейския парламент и на Съвета. Уредбата на директивата предоставя на дружествата от различни държави - членки на Европейския съюз правната възможност да се обединяват чрез вливания и сливания като използват много по-опростена, евтина и правно гарантирана процедура, което напълно отговаря на съвременните условия на растяща интеграция и глобализация, налагаща все повече необходимостта от премахване на пречки от законово или административно естество за дружествата, за да осъществяват бизнес на територията не само на националния пазар, на който са учредени, но и на територията на целия Европейския съюз. Статията изследва доколко е пълно транспонирането на нормите на Директива 2005/56/ЕО в Търговския закон по отношение обхвата и пречките, които непрецизната имплементация поставя пред дружествата за участие в презгранично преобразуване. Презграничният характер на вливането и сливането, съобразно новите правила засяга проблеми от международно-частноправно естество. Това налага изясняване на материя, която не е пряко свързана с нормите уреждащи фактическия състав на презграничните вливания и сливания. Участието на дружества от различни държави членки налага изясняване на понятието „националност” на търговските дружества и приложимото право при преобразуванията, където смяната на националността на някои от участващите дружества предполага още по-голяма прецизност при транспониране на правилата от Директива 2005/56/ЕО. Отклоняването от регламентацията в Директивата би имало като последица стесняване на обхвата на нормите, недопускане до участие на дружества по нашия ТЗ, които съобразно Директивата попадат в нейния обхват. Във връзка с това се налага съответна промяна *de lege ferenda* на законодателството и по-конкретно в глава V на глава шестнадесета от Търговския закон с цел пълното и прецизно транспониране на нормите от Директива 2005/56/ЕО в правото ни.

II. Публикации в рецензирани сборници с доклади

[B2] Vasileva, B., International Environmental Law Issues and the Emergency of Protecting Mankind and Nature, Proc. of 1st International Congress of Mechanical and Electrical Engineering and Technology – MEET/MARIND'2002, October, 2002 TU-Varna, v. V, pp. 373-376, ISBN 954-20-0215-7.

Обект на изследване в доклада е Конвенцията на ООН по морско право, ратифицираната и влязла в сила през 1996 г. Докладът изследва проблемът за замърсяването на водните басейни, проблем от изключителна важност за човечеството. Докладът се спира на основни моменти от регламентацията на Конвенцията по морско право от 1982 г, ратифицирана и влязла в сила за България през 1996 г. Наречена «Конституция на океаните» конвенцията урежда редица международни отношения за насърчаване и използване на моретата и океаните за мирни цели, за ефикасно използване на техните ресурси и опазване на живите ресурси на моретата и океаните както и опазването на морската среда от замърсяване.

В доклада се поставя въпросът за глобалното замърсяване, като част от това замърсяване засяга и световния океан и моретата по света. Подчертано е, че вредите върху околната среда не могат да останат изолирани в рамките на една държава, а по-скоро са презгранични, поради което разрешаването на екологичен проблем е винаги проблем от международен характер. В доклада се дискутира важното място, което заема Конвенцията за опазване и защита на световните водни пространства. Изтъкнати са и източниците на замърсяване, както и видовете замърсяване.

Докладът не се спира на всички аспекти, които са предмет на уреждане от Конвенцията, която безспорно е документ с цялостен законов режим за световните океани и морета, създаващ правила за управление на всички дейности в океаните и за използване на техните ресурси, в това число корабоплаването и прелитането, експлоатацията на ресурсите и изучаването, опазването и замърсяването, улова на риба и превозването на товари.

Докладът споделя идеята, че държавите трябва да преследват с всички средства всякакви източници на замърсяване, за да бъде разрешен проблемът в глобален мащаб. Част от тези мерки е да се минимизира изхвърлянето на токсични отпадъци, да се намали замърсяването, причинено от мореплавателни средства, чрез предотвратяване на аварии по море, замърсяване от инсталациите на съоръженията. Някои от мерките предвидени в Конвенцията се отнасят до въвеждане на международни стандарти, до кодификация на всички задължения, наред със съществуващото общо задължение в чл. 192 и следващите. Препоръчва се държавите да въведат минимални стандарти за изхвърлянето на токсични, вредни и отровни вещества, особено на устойчивите, от намиращи се на сушата източници, от атмосферата или чрез нея, или чрез дъмпинг. Конвенцията регламентира специални условия за мерки при замърсяване от кораби, предотвратяване на аварии, ликвидране на извънредни ситуации, предотвратяване на умишлени и неумишлени изхвърляния на замърсители и др. Определен е обхватът на нейното приложение, от който се изключват определен вид мореплавателни съдове,

В доклада се дискутира необходимостта от сътрудничество между държавите в световен мащаб и на регионална основа както непосредствено, така и чрез компетентни международни организации. Споделена е тезата, че такъв подход би допринесъл значително в посока за опазване на природната среда, особено полезно е правилото държавите да си сътрудничат по известяване за предстоящи или вече нанесени щети. Важен елемент в Конвенцията е обвързаността на държавите по носенето на отговорност за изпълнението на международните задължения относно опазването на морската среда. Държавите са задължени да регламентират в националните си законодателства правила, осигуряващи бързо и адекватно възмездяване или компенсиране на щети причинени от замърсяването на морската среда от физически или юридически лица, намиращи се под юрисдикцията на съответната държава. Дискутиран е и въпросът за сътрудничество между държавите в областта на създаване и поддържане на ефективна правна рамка, която да регламентира отговорността по оценка и възмездяването на щети, изплащане на компенсации, предвиждане на задължителни застраховки или компенсационни фондове.

В доклада се заключава, че опазването на природната среда, е отговорност на всички държави с цел гарантиране на здравето и живота на цялото човечество.

[БЗ] Василева, Б., Социалното предприятие, Сб. доклади от Юбилеен конгрес с международно участие „Науката и образованието в бъдещето”, по случай 50 години Технически университет – Варна, 4-6 октомври, 2012 г., публикуван в сборник том VI, с. 50-53, ISBN 978-954-20-0555-1.

Обект на изследване в доклада е социалното предприятие като вид правно-икономическо и социално явление. Нарасналият интерес към него е в резултат на повсеместното признание на т.нар. „трети сектор” или „социална икономика” в Европейския съюз заедно с увеличаващия се интерес към неконвенционалните форми на предприемачество.

Докладът представя най-общите характеристики на социалното предприятие. То се възприема като субект на правото, като вид образувание, което осъществява стопанска дейност със социална насоченост, поради което то се оприличава на юридическите лица с нестопанска цел, осъществяващи стопанска дейност.

Целта на социалното предприятие не е получаване на печалба, а удовлетворяване на обществени нужди. Една от най-съществените характеристики на социалното предприятие е даването на възможност на лица, търсещите подобряване на социалния си статус, чрез прилагане на пазарни механизми.

Докладът дискутира основните цели на социалната икономика, които са да съдейства за създаване на равновесие в стопанския живот чрез внасянето на предприемачески елемент; да съдейства за социално приобщаване и достойни условия на труд, обучение и ре-интеграция на пазара.

Докладът дискутира правно-организационната форма на социалното предприятия. Изразено е становище, че социалното предприятие може да осъществява дейността си като дин от видовете търговско-правени субекти, допустими съобразно Търговския закон.

Социалното предприятие е предназначено да оперира на вътрешния национален пазар на дадена държава, ето защо то трябва да бъде съобразено с правилата, по които се организира стопанска дейност на всеки един правен субект.

Правно-организационните форми на социалното предприятие зависят от законодателството на съответната държава, на чиято територия то осъществява дейността си.

В заключение в доклада е направен извод, че независимо от правно-организационната си форма, независимо дали дадено лице осъществява определена стопанска, бизнес ориентирана дейност, липсва пречка едно от предприятията на съответния субект на правото да реализира дейност по смисъла вложен в понятието „социално предприятие”. В такъв случай отпада необходимостта за лично участие в предприятието.

На практика в редица закони в областта на социалните дейности всеки един от субектите, признати в правото ни за търговци имат право да осъществяват дейност по предоставяне на социални услуги.

Личното участие не би могло да бъде критерий и в случаите, когато едноличен търговец освен стопанската насоченост на предприятията реализира социално предприятие. Така критерият за лично участие на собствениците на правния субект ще се явява факултативен по отношение на необходимите признаци, характеризиращи социалното предприятие.

[Б4] Василева, Б., Някои въпроси по имплементацията на международното и европейско законодателство в областта на здравословните и безопасни условия на труд в българското законодателство, Сб. доклади от Юбилеен конгрес с международно участие „Науката и образованието в бъдещето”, по случай 50 години Технически университет – Варна, 4-6 октомври, 2012 г., публикуван в сборник том VI, с. 54-57, ISBN 978-954-20-0555-1.

Осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд на работниците и служителите е отговор на очакванията на обществото относно подобряване на условията на работа и на живот като цяло. Върху съвременните условия на труд отражение оказват глобализацията и интернационализацията на предприятията, международното преструктуриране на дружествата, а растящата конкурентна среда допълнително дава своето отражение върху условията на труд за работещите. Тези промени се отразяват върху създаване на тенденция в посока на преориентиране на здравословните и безопасни условия на работното място с цел да се подобри здравето на работещите, на техния капацитет, като се снижи максимално увеличаващата се социална цена на заболявания и инвалидизация причинени от трудови злополуки или от заболявания причинени от нездравословна работна среда.

Докладът дискутира един съществен проблем свързан с въвеждането в националното ни законодателство на уредбата от европейското и международно право в областта на здравословните и безопасни условия на труд, в резултат на което бе приет Закона за здравословни и безопасни условия на труд.

В доклада се прави анализ на основните правни източници, които регламентират осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и в частност дейността на службите по трудова медицина. Направен е критичен анализ на тяхната неефективната роля, а неясно регламентираните им отговорности поставят под съмнение необходимостта от допълнителна административна тежест за бизнеса.

Докладът обсъжда Наредба № 3 от 25 януари 2008 г., която подробно регламентира регистрацията, условията и реда за осъществяване на дейността на службите по трудова медицина, правата и задълженията на тези нови по функция образувания, чиято роля се определя законът определя като консултанската и съветническа.

От направения анализ на правната регламентация в законодателството ни, в доклада се споделя мнение, че ролята на службите по трудова медицина е неефективна, подчертава се формализмът в дейностите ѝ, а от проучване сред работодатели, както и от изводи на Европейската агенция безопасност и здраве при работа се подчертава като главна причина липсата на обществена чувствителност сред работниците, убеденост сред работодателите, особено с численост на персонала до 10 души, за наличие на конкретни рискове за здравето в управляваните от тях предприятия. Друга причина е липсата на координация и контрол и споделена отговорност както за работодателя, така и за консултанта. Като причини се посочва липсата на последователна политика, уредба, която да контролира всички участници в процеса, липса на свобода на договарянето и неравнопоставеност на страните в общественото правоотношение.

В доклада се прави препоръка за промяна на уредбата в няколко посоки. Главният обект на дискусия – службите по трудова медицина е необходимо да споделят отговорността заедно с работодателите за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд. Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда” да бъде единен административен орган, който да осъществява контрол едновременно и на работодателя и на службите по трудова медицина. Да бъде допълнена Наредба № 3 от 25 януари 2008 г. с уредба, която да касае административно-наказателни норми, които да гарантират спазването на задълженията от страна на службите по трудова медицина. Контролът върху изпълнението на договора между работодателите и службите по трудова медицина трябва да бъде насочен повишаване на гаранциите за здраве на работното място, към повишаване на обществената чувствителност към разглежданата проблематика, към повишаване на информираността на заетите лица.

[Б5] Василева, Б., Обща характеристика, компетентност и правомощия на Единния европейски патентен съд, Сб. доклади от Международна научна конференция на тема „Глобализъм, регионализъм и сигурност”, организирана от УНСС от 19-21.09.2013 г. приета за печат.

Обект на изследване в доклада е създадената най-нова система на закрила на Единния европейски патент, ведно със създаване на специализирана юрисдикция в лицето на Европейски патентен съд.

Докладът разглежда основните мотиви за създаване на Единен европейски патентен съд. Прави се характеристика на неговата организация, състав, отделения, компетентност, функции и правомощия. Докладът запознава с основните изисквания за подбор на съдии от различните договарящи държави членки, определя се приложимото право, подведомственост и процедурите за водене на дела пред Съда.

Докладът споделя схващането, че защитата на правото на интелектуалната и индустриална собственост представляват елемент от правото на правните субекти да се ползват с еднаква правна закрила на техните права не само на територията на страната по своя произход, но и на територията на целия Европейски съюз, в духа на принципите, заложили в основните правни актове на Общността за правото на свободно движение на лица, стоки, услуги и капитали.

Създаването на Единен патентен съд, който да разглежда дела относно европейския патент с единно действие, е от решаващо значение за осигуряване на нормалното действие на патента, Докладът подчертава, че със създаването на единен европейски патент не се засягат правата на участващите държави-членки свързани с издаване на национални патенти и не заменя законодателството на участващите държави-членки в областта на патентите. Правото принадлежи на заявителите на патент да избират национален патент, европейски патент с действие в една или повече договарящи страни по Европейската патентна конвенция или европейски патент с единно действие, който освен това е валиден в една или повече договарящи страни по Европейската патентна конвенция, които не са сред участващите държави-членки.

Създаването на Единен патентен съд (ЕПС) има за цел разрешаването на спорове, свързани с европейски патенти с единно действие. ЕПС е общ за договарящите държави членки и има задълженията подобно на всеки наднационален съд. Споразумението за създаване на ЕПС определя правното положение на Съда.

В доклада се дискутира правосубектността на Европейския патентен съд, неговата структура, седалище и съдебен състав. Обърнато е внимание на критериите на които трябва да отговарят съдиите в Европейския патентен съд. Най-съществен принцип при осъществяване на правораздавателна дейност Съдът се позовава на върховенството на правото на Съюза в неговата цялост и зачита неговото върховенство.

Съдът има изключителната компетентност по отношение на иски за действително нарушение или опасност от нарушение на патенти, сертификати за допълнителна закрила и други форми на закрила, включително и насрещни иски за лицензии. Съдът е компетентен да решава спорове относно установяване на липса на нарушение на патент и сертификати за допълнителна закрила; иски за налагане на временни предпазни мерки; иски за обявяване на недействителност на патенти и сертификати за допълнителна закрила и др.

Воденето на делата пред Съда се осъществява въз основа на Процедурен правилник.

Всяко физическо или юридическо лице или образувание, равностойно на юридическо лице, което има право да започне производство в съответствие с националното си законодателство, може да бъде страна по производство пред Съда.

Езикът на производството пред местно или регионално отделение на ЕПС е някой от официалните езици на ЕС, който е официален език или официалния език на някоя от договарящите държави членки, в която се намира съответното отделение.

Съдът има правомощия да налага временни и обезпечителни мерки с цел предотвратяване на предстоящо нарушение и забрана за продължаването на предполагаемо нарушение.

III. Публикации в сборници с доклади

[Б6] Василева, Б., Т. Петров, Деликтна отговорност при дискриминация, Сб. доклади от Годишната университетска научна конференция на НВУ "Васил Левски", том 7, с. 134-1390, Велико Търново 2009, ISBN954-753-035-6.

Обект на изследване в доклада е отговорността при нарушаване на неимуществените субективни права на човешката личност, а именно деликтната отговорност при дискриминация. В доклада се прави обща характеристика на въведения през 2004 Закон за защита от дискриминация, който кодифицира материята в областта на защитата от дискриминация. Докладът акцентира върху основните моменти в закона, чиято основна цел е да предотврати дискриминацията в България, да даде рамка на нейната превенция и да предостави защита на жертвите от дискриминация, както и да регламентира способите за компенсация на претърпените от тях вреди.

Докладът подчертава големият брой защитими признаци, чийто списък, съпоставен със законодателството на други държави членки на ЕС, както и с основните актове на вторичното законодателство на ЕС, открояват нашия закон с предоставената защита по неограничен брой признаци. Разглежда се обхватът на приложение на правилата на закона, чиито адресати са както физическите лица, така и юридически лица или неперсонифицираните организации - държавни и обществени органи и органи на местно самоуправление. Застъпена е тезата, че нарушител на разпоредбите на закона може да се яви само физическо лице, тъй като само у такова лице може да се търси виновно поведение, а отговорността по ЗЗДискр не е обективна. Тя е разновидност на деликтната отговорност, уредена в Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), поради което и докладът споделя схващането, че правилата на чл. 45 – чл. 53 от ЗЗД следва да намерят съответно приложение.

В доклада се акцентира върху един от най-важните приноси на ЗЗДискр – „обърнатата доказателствена тежест“, който принцип транспонира изискванията на Директива 97/80/ЕО от 15 декември 1997 г. По смисъла на чл. 9 от ЗЗДискр всеки спор, повдигнат пред съд, в който се релевират твърдения за нарушаване на правото на равнопоставено третиране, следва да се разбира като производство за защита от дискриминация. Докладът разглежда дискриминацията като акт на неправомерно виновно поведение или действие, от което жертвата на неправомерния акт може да претърпи вреди, изразяващи се в унижение, накърняване на достойнството, засягане на честта, страдания, обида и др. Тези вреди представляват немуществени вреди и исковете по чл. 71 от ЗЗДискр. са специално защитно средство срещу всички форми на дискриминация. По своята същност тези искове се основават на принципа визиран в чл. 45 и сл. от ЗЗД, който постановява, че никой не може да вреди другиму и дължи обезщетение за щетите, които е причинил. Според нашето право вината на извършителя се предполага до доказване на противното (чл.45, ЗЗД). Съгласно общата разпоредба за деликтната отговорност, законът създава оборимата презумпция за виновност. Извършителят на деликт е длъжен да доказва, че не е действал виновно, т.е. че е положил необходимата и изискуема от него грижа. Презумпцията за вина следователно е правило относно доказателствената тежест.

В производство по защита от дискриминация, наличието на обрнатата доказателствена тежест, при която ответникът доказва обратното на твърдените от ищеца факти (чл.9), или обоснове тяхното съществуване с обективни причини, в негова тежест ще бъде и изискването на общата разпоредба за деликтната отговорност да докаже липсата на вина.

Ако не бъде налице целият фактически състав на непозволеното увреждане, това би обусловило неоснователност на претенцията на ищеца.

Следователно деликтната отговорност се явява сърцевината за отговорността при дискриминация. Характерно при дискриминация, е че вредите в по-голямата си част предствалвяват накърняване на онази част от ценностния патримониум на пострадалия с неимществен характер. Всяка личност възприема определени дискриминационни действия по различен начин. За това влияние оказват обществените отношения, историческо наследство, традиции, морал на обществото. Не винаги прягът на търпимост към определен дискриминационен акт е еднакъв за даден народ, още по-малко може да съществува еднаквост във възприятията между отделните лица. Ето защо при увреждания от неимуществен характер, се прилага общият принцип в правото ни регламентиран от чл. 52 ЗЗД, обезщетение за неимуществени вреди да се определя от съда по справедливост

[Б7] Петров, Т., Б. Василева, Дискриминационни практики в гражданското общество, Сб. доклади от Годишната университетска научна конференция на НВУ "Васил Левски", том 7, с. 140-150, Велико Търново 2009, ISBN954-753-035-6.

Докладът изследва проблемът отнасящ се до способите на гарантиране на равни права в недискриминационното общество. Направен е анализ на различните форми на дискриминация и методите за защита и борба срещу дискриминацията. Докладът базира своите изводи на направено проучване за неравнопоставено третиране въз основа на различните защитени признаци от дискриминацията.

Докладът споделя мнение, че проблемите на дискриминацията като обществено явление насочено към ограничаване на различни права и установяването на различни стандарти на отношение към отделни лица или определени групи от хора са сравнително нова за обществото ни материя. Това е така, тъй като доста дълго се приемаше у нас, че конституционните текстове, уреждащи различните форми на равенство са достатъчни да гарантират равното третиране на гражданите. В доклада се дискутират двете проявни форми на дискриминация – забрана за произвол и задължение за равно третиране. Забраната за произвол се свежда до забрана да се третират равни неща като неравни и обратно. Задължението за равно третиране означава задължение на публичната власт да третира равно всички, които са обект на нейни действия и решения.

В доклада се споделя мнение, че конституционният текст не е достатъчен за осигуряване на равно третиране, ето защо през 2004 г. влезе в сила Законът за защита от дискриминация, който транспонира европейското законодателство в тази област. Основната цел на закона е да осигури равенство пред закона, равенство в третирането и ефективна защита срещу дискриминация.

Законът дава легално определение на редица понятия. За разлика от европейското законодателство, списъкът със защитени признаци в нашето законодателство не е изчерпателен, както и че нашият закон предоставя защита срещу множествена дискриминация, когато неравнопоставеното третиране е въз основа на повече от един признаци.

В доклада се дискутират и сферите на обществен живот, за които законът дава защита. Това са защита при упражняване на правото на труд, защита при упражняване на правото на образование, защита при упражняване на други права. Павозащитният механизъм при дискриминация предвижда два начина на защита. Първият е производство пред административния орган – Комисията за защита от дискриминация и вторият е защита по съдебен ред. Докладът представя проучване за дискриминационните практики в областта на висето образование в Технически университет – Варна. Проучен е въпросът дали лицата са били подлагани на дискриминация и на какво признаци. От всички анкетираните само 13% не са били поставяни в неравностойно положение. Изследвани са и признаците, въз основа на които са били подлагани лицата на неравностойно третиране. На първо място по значимост и честота е бил признакът „пол“. Посочилите такъв отговор са жени, от което следва изводът, че дискриминация по признака „пол“ засяга в по-голяма степен жените. Следващи по дискриминация признаци са семейно и социално положение, образование и етнически произход, възраст и имуществено състояние, увреждане. От изследването се прави извод за недостатъчната степен на информираност. Около 55% от анкетираните считат, че не познават нормативната уредба, гарантираща им защита от дискриминация. Над 34% не са наясно какви са способите за защита и кои са органите пред които могат да потърсят правата си.

Като извод от направеното изследване в доклада се установява необходимостта от разработване на мерки за повишаване на информираността на студентите, с което да получат нужната информация и яснота на първо място за съществуващия проблем, да могат да идентифицират случаи на неравнопоставено третиране, независимо от формата на проявление, както и да имат знание кои са органите, които са отговорни да предприемат мерки за защита на засегнатите лица.

[Б8] Василева, Б., Авторсингът. Правна същност, Сб. Доклади от Годишната университетска научна конференция на Национален военен университет „Васил Левски”, 27-28.06.2013 гр. Велико Търново, приета за печат.

Аутсорсингът е дейност и понятие, което устойчиво навлезе в съвременната бизнес и правна действителност от началото на 90-те години на миналия век. Оттогава той представлява важна тенденция в работата на предприятията, като с това се поставя и началото на упадък на наемането на работна ръка за всеки отделен вид дейност в дадена фирма. Понятието аутсорсинг няма легален произход, а е заимстван от английската и американска икономическа практика. На този етап липсва точно определяне и на неговото правно съдържание. В превод думата е от английски и означава ползване на външен източник (*out* – извън, *source* – източник). Съдържанието на понятието, обаче непрекъснато се обогатява. Ако допреди десетина години предмет на аутсорсинг са били главно съпътстващи неосновни дейности, то напоследък все повече фирми прибегват до предоставяне на външен за организацията изпълнител основни за предприятието им дейности. Ето защо правната характеристика на понятието ще се обогатява и развива, а с това и разнообразието на предоставяните за аутсорсинг дейности.

Докладът обсъжда същността на аутсорсинга и го определя като процедура, която обединява правни и икономически елементи. Предмет на аутсорсинг могат да бъдат дейности които са неприсъщи за дейността на дадения субект. Това могат да бъдат различни видове услуги, счетоводни, юридически, ИТ поддръжка, услуги по подбор на персонал, обучение, почистване, охрана и др. Изтъкват се и причините за появата на този правен институт, който се свързва с търсенето на максимална ефективност от дейността на предприятието.

С развитието на глобализацията в световен мащаб все по-често сме свидетели на прехвърляне на дейности на външен изпълнител по основни търговски договори. Границите, в които се ограничава прилагането на аутсорсинга може да стигне до параметри, където дадена фирма би могла да се окаже само един „виртуален” производител, притежаващ само правата върху даден дизайн или промишлен модел, без да осъществява нито една от операциите по производството на съответния продукт.

В доклада се прави правна характеристика на договора за аутсорсинг. Определя се на търговски договор, чийто предмет зависи от необходимостта един субект да възложи дадена дейност на външен изпълнител. Договорът за аутсорсинг е двустранен, с продължително изпълнение. В този смисъл той може да е договор за периодични доставки или за периодично осъществяване на услуги. Договорът е комутативен, консенсуален и неформален. В правната доктрина съществуват схващания, които определят договора за аутсорсинг като вид ненаименован договор. В доклада се покрепя схващането, че договорът за аутсорсинг не е нито договор за доставка, нито договор за продажба, нито договор за поръчка. Особеното при него е, че той се сключва главно с оглед на личността на страните. Доверието между тях е от първостепенна важност, без което той би се превърнал в обикновен договор за продажба с периодично изпълнение, в договор за поръчка или в договор за услуга. Когато страните по него са търговци, той се отличава с общите характеристики за всеки търговски договор. Наред с тях, договорът за аутсорсинг се характеризира с редица отлики. Направена е съпоставка с комисионния договор.

Специфичен договор за аутсорсинг е държавният аутсорсинг. Това е договорът с изпълнителя на обществена поръчка, сключван по Закона за обществените поръчки.

Друг правен институт, с който може да се съпостави договора за аутсорсинг е договорът за същинското търговско представителство и по-конкретно с изключителното търговско представителство. Различното при двата договора е, че договорът за аутсорсинг се сключва за определена услуга, доставка на стока или производство на определен продукт. Предмет на договора за търговско представителство е подпомагане цялостната търговска дейност на даден субект.

Съществуват различни правни способности за обезпечаване на изпълнението на договора за аутсорсинг. Докладът обсъжда и основанията за прекратяване на договора за аутсорсинг, които имат своите особености с оглед на неговия специфичен характер.

В заключение докладът обобщава, че въпреки и да има своите особености, договорът за аутсорсинг не е нов феномен за правно-икономическата реалност на стопански обмен. В исторически план възлагането на отделни видове дейности на други субекти довежда до възникването на търговските дружества, докато днес аутсорсингът е процес с противоположна по своя характер същност на първите сдружавания и възникването на комендата през 9-10 век.

[Б9] Василева, Б., Правна същност на договора за обществена поръчка, Сб. Доклади от Годишната университетска научна конференция на Национален военен университет „Васил Левски”, 27-28.06.2013 гр. Велико Търново, приета за печат.

Обществените поръчки са специфична дейност, регламентирана от специалния Закон за обществените поръчки (ЗОП), който основно урежда принципите, условията и реда за възлагане на обществени поръчки с цел осигуряване на ефективност при разходването на бюджетните и извънбюджетните средства, както и на средствата, свързани с извършването на определени в закона дейности с обществено значение. Законът урежда видовете процедури по възлагане на обществените поръчки, като определя основните принципи, които предвижда законът при тяхното осъществяване.

В българската правна доктрина все още съществува значителна празнота по отношение на правната характеристика на вида договор, който се сключва по изпълнението на обществени поръчки. Появиха се схващания, че това е особен вид административен договор, според други автори, договорът за обществена поръчка не се различава съществено от гражданския договор както и от някои видове търговски договори. Други автори третират този вид договор като вид ненаименован договор за аутсорсинг.

Договорът за обществена поръчка има всички белези характерни за търговско-правна или гражданско-правна сделка, където и двете страни в правоотношението имат права и задължения. Договор е двустранен, възмезден, консенсуален и формален.

Съществуват прилики на договора за обществени поръчки с договора за аутсорсинг. Съществува на общите черти на договора за обществена поръчка с комисионния договор, с договора за изключителното търговско представителство.

В доклада се дискутира характера на договора и доколко приложение намира принципът за договорната свобода. Направена е характеристика на нейното съдържание.

Въпреки съществуването на редица ограничения не се споделя схващането, че той е вид административен договор. Подобно ограничаване на договорната свобода не е непознато явление в правния ни свят. Такова ограничаване на договорната свобода не е прецедент единствено при договора за обществена поръчка. Ограничение по отношение на избор на съ-контрагент също не е прецедент в нашето право. Ограничението обикновено се отнася само до едната страна по правоотношението. Най-често това е страната, която има господстващо или монополно положение. Задължението за контрахиране може да бъде и изрично предвидено в закона.

Ограничение на договорната свобода се отнася до съдържанието на договора. Последиците от посочените ограничения при гражданските или търговските договори може да доведе до тяхната нищожност.

Уредбата на договора за обществена поръчка се съдържа в чл. 41 от ЗОП. Договорът е писмен и възложителят сключва договор с изпълнител, който е преминал през предварителна процедура, при която е определен за изпълнител. Договорът изрично е определен за срочни подобно на договора за аутсорсинг той е договор с продължително изпълнение, но е ограничен по отношение на срока, при което има разлика с договора за аутсорсинг, който може да е както за извършване на определена работа, така и безсрочен.

Специфични са и условията за недействителност на договора за обществена поръчка. Законът ограничава със срокове моментът, в който следва да бъде сключен договорът за обществена поръчка. Поставят също така условия, на които следва да отговаря определеният за изпълнител субект (чл. 42 ЗОП).

Относно съдържанието на договора, съгласно чл. 43 от ЗОП неговото съдържание не може да бъде изменяно след неговото сключване, при което и в това отношение съществува гореспоменатото ограничение на договорната свобода.

Въпреки изброените специфики, този вид договор не следва да се оприличава на административен договор, поради това, че при сключването му самият кандидат за сключване на договора е предложил цена, с която възложителят се е съгласил с конклюдентното действие да определи участника за изпълнител.

Като заключение и в подкрепа на твърдението, че договорът за обществена поръчка е или граждански или търговски договор е регламентацията на чл. 45 от ЗОП, а именно: ”За всички неуредени въпроси във връзка със сключването, изпълнението и прекратяването на договорите за обществени поръчки се прилагат разпоредбите на Търговския закон и на Закона за задълженията и договорите”.

[Б10] Василева, Б., Придобиване на вещни права по наследство и въз основа на изтекла придобивна давност в условията на съпругеска имуществена общност, Сб. Доклади от Годишната университетска научна конференция на Национален военен университет „Васил Левски”, 27-28.06.2013 гр. Велико Търново, приета за печат.

Докладът разглежда придобивната давност като един от способите за оригинално придобиване на вещни права на собственост. Основен обект на изследване е доколко презумпцията на чл. 69 от Закона за собствеността и Тълкувателно решение №1/06.08.2012 г. на гражданско отделение на ОС на ВКС е приложима по отношение на преживял съпруг в претенциите му да придобие по давностно владение правото на собственост върху наследствен имот на съпругата му в спор с другите наследници. Оспорва се системното приложение от съда на съдебната практика, която не е източник на право, съобразно българското законодателство.

Направен е анализ на института на придобивана давност при прилагането на чл. 79 и във връзка с чл. 69 от Закона за собствеността.

Придобивната давност е и един от най-старите правни институти познат от Римското право. Според Таджер придобивната давност е способ за придобиване на право на собственост и други вещни права върху чужда вещ чрез фактическото упражняване на съдържанието на тези права в продължение на определен от закона срок от време.

Докладът дискутира схващания в правната теория, според които не е необходима изрично волеизявление за придобиване на права, достатъчно е фактически да се упражняват тези права, следователно придобивната давност не е юридическо действие, а юридическо събитие като вид юридически факт.

Субект на придобивната давност може да бъде всяко физическо или юридическо лице, но законът също така установява и някои ограничения. Липсва забрана съсобственик да не може да придобие по давностно владение дела на другия или другите съсобственици, независимо от способите на възникване на съсобствеността, която може да бъде в резултат и на наследяване. В преобладаващата съдебна практика, включително и в разгледаната в доклада, се приема, че при упражняването на фактическа власт върху целия имот от един от сънаследниците, същият владее само своята идеална част и държи частите на останалите сънаследници. За да се установи, че владее целия имот - само и изключително за себе си, е необходимо този сънаследник да е противопоставил на останалите своето намерение за това. Неупражняването на фактическа власт върху съсобствения имот, само по себе си, не представлява отказ от права. За да се приеме, че наследник е установил владение и върху притежаваните от другите наследници идеални част от имот, не е достатъчно той да упражнява фактическа власт върху целия имот, а е необходимо освен това да е отблъснал владението на останалите наследници, като е манифестирал пред тях намерението си да владее целия имот само за себе си. Това следва да стане с конкретни действия на отричане правата на останалите сънаследници върху имота, които действия да са станали достояние на същите.

От анализа на правната уредна и съдебна практика в доклада се стига до извод, че законът не налага изискването за манифестиране на намерение за своеене. В съдебната практика преобладава извод, че именно чл. 79 от ЗС съдържа това изискване, което докладът се споделя.

В заключение в доклада се споделя становището, че в българската правна система съдебната практика не е източник на право. Съдът няма нормотворческа компетентност. Действащото българско законодателство урежда тълкувателните актове, които се издават при противоречива или неправилна съдебна практика. В тази връзка Тълкувателното решение №1 от 6 август 2012 г. и във връзка с чл. 69 от ЗС, трябва да има приложение Правото не възпрепятства лицата съобразно техния социален или друг статус дали могат или не да са носители на права по българското законодателство. Според Тълкувателното презумпцията на чл. 69 от ЗС се прилага на общо основание в отношенията между съсобствениците, когато съсобствеността им произтича от юридически факт, различен от наследяването. В случаите, когато един от съсобствениците е започнал да упражнява фактическа власт върху вещта на основание, което изключва владението на останалите, намерението му да свои вещта се предполага и е достатъчно да докаже, че е упражнявал фактическа власт върху целия имот в срока по чл. 79 от ЗС.

В настоящия случай не става въпрос за съсобственик, още по-малко за сънаследник. Следователно приложението на презумпцията на чл. 69 от ЗС е напълно логична и оправдана.

В. Ученици и учебни пособия

[B1] Основи на публичното право, Варна, 2004 г. с. 176

Учебното пособие е обхваща основните проблеми на публичното право и има цел да запознае студентите и всеки, който проявява интерес към материята на публичното право.

Учебният материал е структуриран в три раздела с тематично разпределение на материята в отделни глави. Изясняват основните принципи на конституционно устройство на държавата, проблемите на държавната власт и местно самоуправление. Съществено място е отделено на основните правомощия, организация и дейност на органите на държавна власт и управление. Разглеждат се правомощията на Народното събрание, Президента на Република България, Министерски съвет. Представени са органите на съдебната власт. Акцентирано е върху спецификата на процеса по организация на изпълнителната власт на държавата.

В последния раздел се отделя внимание на обществените отношения, свързани с осъществяването от държавата финансова дейност като вид изпълнително-разпоредителна дейност на държавата. Представени са основните механизми на регулиране на отношенията по съставянето и изпълнението на държавния бюджет, изведени са основните понятия на данъчното право.

Учебникът е предназначен за студенти от неюридическите специалности, както и за всеки, които се интересуват от материята на публичното право. Той е съобразен с учебната програма по едноименната дисциплина и дава онзи минимум от знания, необходими и наложили се с бързо променящите се социални процеси в обществото. Настоящият учебник разглежда правния аспект на представената проблематика, касаеща удовлетворяването на обществения интерес и защитата на правата на гражданите. Той има за цел да предостави минимум от познания, свързани с основните конституционни правоотношения по устройството на държавните органи, за онези отношения, които се регулират от властническата воля на държавата.

Съдържанието на темите е съобразено с действащата нормативна уредба към 01.01.2004 г. в Република България.

Съдържанието на учебника включва следните теми:

A. Раздел първи: Държавно и конституционно право

- A1. Глава първа: Обща характеристика на публичното право
- A2. Глава втора: Конституция
- A3. Глава трета: Обществено-политическо устройство на Република България
- A4. Глава четвърта: Държавна власт и местно самоуправление
- A5. Глава пета: Народно събрание
- A6. Глава шеста: Президент на Републиката
- A7. Глава седма: Министерски съвет
- A8. Глава осма: Органи на съдебната власт
- A9. Глава девета: Конституционен съд

Б. Раздел втори: Административно право и административен процес

- B10. Глава десета: Административно право
- A11. Глава единадесета: Административен акт
- A12. Глава дванадесета: Правораздавателен контрол
- A13. Глава тринадесета: Административно наказателна отговорност
- A14. Глава четиринадесета: Издаване на индивидуални административни актове

В. Раздел трети: Финансово и данъчно право

- B15. Глава петнадесета: Финансово право
- B16. Глава шестнадесета: Бюджетно право
- B17. Глава седемнадесета: Данъци

[B2] Антидискриминационно законодателство и практики, Варна 2014 г., прието за печат

След приемането на Закона за защита от дискриминация, в гражданското общество настъпиха значителни промени по отношение на информираността и чувствителността на гражданите към проявите на различните форми на дискриминация и неравнопоставено третиране в различни области на обществения живот. Поради липса на достатъчна информираност много хора не приемат дискриминационните практики като накърняване на техните права. Често самото общество, възпитано в обичаи и традиции в ущърб с правото на личността, предполагат дискриминационни и неравнопоставени практики на базата на различни критерии. Липсва адекватна чувствителност към дискриминацията, като форма на нарушаване на човешките права и като форма на непозволено увреждане.

Проблемът за дискриминацията е проблем не само в нашето общество, но и в обществата на страните от Европейския съюз. И там много хора се сблъскват непрекъснато с прояви на дискриминация, основана на расов или етнически признак, религия или вяра, сексуална ориентация, възраст или пол.

Принципът за равенството пред закона и закрилата от дискриминация представлява право признато на всеки член на обществото и залегнало в основни правни документи. Така чл. 4, ал. 2 от Конституцията на Република България гарантира достойнството и правата на личността и създава условия за свободно развитие на човека и на гражданското общество.

Учебното пособие е предназначено за студенти, обучаващи се в ОКС „Магистър”, специалност „Социален мениджмънт” в Технически университет – Варна. Учебният материал може да послужи за обучение на студенти от други университети, граждани и различни организации, интересувани се от проблемите на дискриминацията.

Пособието е структурирано в дванадесет теми/глави, като всяка съдържа ключови думи, цел, информационен блок, речник и резюме. В края на всяка тема е представен списък с допълнителна литература, която да послужи за обогатяване и допълване на знанията на обучаемите.

Предвид предназначението на ученото пособие за дистанционна форма на обучение с прилагане на електронна форма на изпитване, след всяка тема е включен тест, който съдържа 20 въпроса. Първите 10 са от тип с възможни отговори «да или не», а втората половина от 10 въпроса - от тип «един верен от много». Това позволява текуща проверка на знанията било то от водещия семинарни занятия преподавател, било под формата на самоконтрол от студентите.

Съдържанието на учебника включва следните теми:

- Тема 1. Въведение в антидискриминационното законодателство
- Тема 2. Дискриминацията като социално явление в съвременното общество
- Тема 3. Институции на ЕС и ролята им в областта на борбата срещу дискриминацията. (Европейски парламент и Съвет на Европейския съюз).
- Тема 4. Институции на ЕС и ролята им в областта на борбата срещу дискриминацията. (Европейски парламент и Съвет на Европейския съюз).
- Тема 5. Недискриминацията в правото и политиките на Европа и на Европейския съюз. Източници на правно регулиране.
- Тема 6. Източници на правно регулиране на защитата от дискриминация в националното законодателство на Република България.
- Тема 7. Механизми за защита от дискриминация. Комисия за защита от дискриминация.
- Тема 8. Процесуални действия на участниците по подготовка на дело за защита от дискриминация пред Комисията за защита от дискриминация.
- Тема 9. Процедура по съществуване на разглеждане на делото пред Комисията за защита от дискриминация.
- Тема 10. Съдебна защита по Закона за защита от дискриминация.
- Тема 11. Отговорност при дискриминация. Същност на деликтната отговорност при дискриминация.
- Тема 12. Защита от дискриминация при упражняване правото на труд.

Г. Публикувани отчети на научно-изследователски проекти

1. № НП- 478/2008 - **Нагласи към предприемаческа дейност у студентите – състояние, профил и тенденции**, Годишник на Технически университет – Варна, 2008 г., том 3, стр.23-35. ISSN 1311-896X.

Проектът представя изследване, което и напълно иновативно съобразно съвременните условия в страната ни. Новостта се изразява в подхода, чиято цел е да изследва наклонностите за предприемачество сред студентите. Направен е критичен анализ, прилагайки различни методи сред които е приложен психометричния метод.

Изследователи сред различни области на познанието, в това число и организационните психолози, се опитват не само да опишат, но и да обяснят различните причини за по-доброто благосъстояние на нациите, което в основата си се дължи на предприемаческата активност на субектите. Оказва се, че предприемачеството е един от лостовете за оживяване и развитие на европейските икономики в условията на конкурентност и радикални социално-икономически промени, включително и в системата на висшето образование. Много от университетите по света, основно в САЩ и Европа, реализират от години успешни програми за развитие на предприемаческите умения на студентите, превръщайки ги в потенциални активни играчи на арената на пазарното стопанство с принос за развитието на иновативните и базиращи се на знанието икономики.

Изхождайки от допускането, че използването на данни от подобна методика (психологическа скала за измерване на предприемаческите нагласи), за диагностициране на емоционалността, когнитивното поведенческо състояние и развитие на студентите, би повишило ефективността във влиянието на преподавателите от ТУ-Варна, представяйки им релевантна обратна информация за отношението на бъдещите инженерно-технически специалисти към предприемачеството и готовността им за успешна реализация в сферата на бизнеса. Анализът на различните източници показва, че затрудненията в измерването на подобен вид нагласи идват не толкова, поради липсата на психологически характеристики, по които индивидуумите да бъдат различавани, а в липсата на теории и методи, които да се използват за различаването им.

В заключение след направеното изследване сред студентите, получените резултати сочат добри психометрически показатели, по отношение на предприемаческите нагласи сред студентите. За да бъде осъществена възможно най-пълна валидизация на метода са необходими още емпирични данни, набрани от приблизително същото количество лица, имащи собствен бизнес от по-дълго време и в по-голям мащаб.

2. [Г2] № НП -14/2009 – **Усъвършенстване на правните способности за защита срещу дискриминация и неравностойно третиране в гражданското общество** – Годишник на Технически университет – Варна, 2009 г., том 2, стр.27-29, ISSN 1311-896X.

Основната цел на проекта е посредством сравнително проучване на международната, европейска и национална регулаторна рамка на действащото у нас антидискриминационно законодателство, да се идентифицират проблемните области на прилагането му.

До приемането на България за член на ЕС у нас на практика не съществуваше единна антидискриминационната уредба на проблемите на дискриминацията и неравностойното третиране. Съществена крачка в положителна посока беше кодификацията в един специален закон на правното регламентиране на формите на дискриминация и гаранциите за защита на всички категории уязвими лица. В специализираната литература у нас отсъстват системични изследвания относно ефективността на приложението на антидискриминационното законодателство, неговите недостатъци и обосновани предложения за усъвършенстване на правната уредба в тази област. Подценени са въпросите на превенцията на различните форми на дискриминация. Отсъства анализ на ефективността на институционалната структура по защита

от различни форми на дискриминация и на тази основа предложения за оптимизация на нейната дейност.

Основната цел на проекта е посредством сравнително проучване на международната, европейска и национална правна регулаторна рамка на действащото у нас антидискриминационно законодателство, да се идентифицират проблемните области при прилагането му.

В резултат на разработката на проекта са постигнати следните резултати:

1. Идентифицирани са слабите места на действащото антидискриминационно законодателство у нас са направени предложения за неговото усъвършенстване.
2. Установена е неправилна практика на ВАС при решаване на спорове за компетентност при иски за обезщетения срещу публични институции при производства в случаи на дискриминация.
3. Установени са най-използваните дискриминационни практики в различните области на гражданското общество.

Направени са предложения за усъвършенстване на ЗЗДискр. в следните направления:

- Усъвършенстване на правозащитния механизъм при дискриминация чрез разширяване правомощията на Комисията за защита от дискриминация – увеличаване размера на санкциите; право за присъждане на обезщетения; спиране изпълнението и на решения и нареждания;
- Въвеждане на институцията „омбудсман” в университетите.

[ГЗ] № НП – 1/2012 – Усъвършенстване на праната уредба, регламентираща здравословни и безопасни условия на труд в Република България – Годишник на Технически университет – Варна, 2008 г., стр.17, ISSN 1311-896X.

Основната цел на проекта е посредством сравнително проучване на международната, европейска и национална правна регулаторна рамка на действащото у нас законодателство, представляващо нормативна база за сигуряване на здравословни и безопасни условия на труд да се идентифицират проблемните области при неговото прилагане в следните области: правният механизъм за прилагане на нормативната уредба за здравословни и безопасни условия на труд; идентифициране на видовете субекти, които осъществяват оценка на риска на работното място - службите по трудова медицина; проучване на практиката по охрана на труда в предприятия с различен предмет на дейност.

Проверка на формулираната хипотеза: В действащото национално законодателство в областта на осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд съществуват определени недостатъци, които са точно идентифицирани и подлежат на оптимизация чрез направените предложения.

Използвани методи: проучване на литературни източници, правни актове на международни организации и европейски институции, национални законодателства на държави-членки на ЕС, действащата нормативна уредба в областта на осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд в България; проучване чрез анкети и статистически методи на уязвими страни от обществения живот, спрямо които не са спазени изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.

Проектът съответства на главната стратегическа цел на научните изследвания на ТУ-Варна в частта ѝ за осигуряване на здравословна и безопасна работна среда и за по-нататъшното приближаване на изследванията до практиката.

20.02.2014 г.
гр. Варна

Изготвил:.....
/ гл. ас. д-р Беанета Василева Янева/